

Ecologische verbinding Steinse Groen, Gouda

12 januari 2016

Ecologische verbinding Steinse Groen, Gouda

Quicksan Wet natuurbescherming

Verantwoording

Titel	Ecologische verbinding, Steinse Groen, Gouda
Opdrachtgever	Provincie Zuid-Holland
Projectleider	Daan Cornelisse
Auteur(s)	José Jansen
Tweede lezer	Dirk van der Est
Uitvoering veldwerk	José Jansen & Dirk van der Est
Projectnummer	1245107
Aantal pagina's	24 (exclusief bijlagen)
Datum	12 januari 2016
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Meten, Inspectie & Advies
Rhijnspoor 209
Postbus 6
2900 AA Capelle aan den IJssel
Telefoon +31 10 28 86 10 0

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Kenmerk R001-1245107JJA-nja-V01-NL

Inhoud

Verantwoording en colofon	5
1 Inleiding.....	9
1.1 Doel	9
1.2 Wetgeving	9
1.3 Onderdelen wetgeving	9
1.4 Werkwijze toetsing.....	10
1.5 Kwaliteit	10
1.6 Uitgangspunten	10
2 Situatie en beoogde ontwikkeling.....	11
2.1 Huidige situatie	11
2.2 Beoogde ontwikkeling	13
3 Gebiedsbescherming	14
3.1 Natura 2000-gebieden.....	14
3.2 Natuurnetwerk Nederland	15
3.3 Overige gebiedsbescherming.....	15
4 Soortbescherming.....	16
4.1 Algemene indeling Wnb	16
4.2 Vrijstellingen	16
4.3 Zorgplicht.....	16
4.4 Literatuuronderzoek	17
4.5 Effecten	18
4.5.1 Flora	18
4.5.2 Grondgebonden zoogdieren.....	18
4.5.3 Vleermuizen	19
4.5.4 Broedvogels	19
4.5.5 Amfibieën en vissen	20
4.5.6 Reptielen	21
4.5.7 Vlinders, libellen en overige ongewervelden	21
5 Conclusie natuurtoets.....	22
6 Literatuur.....	24

Kenmerk R001-1245107JJA-nja-V01-NL

1 Inleiding

1.1 Doel

In opdracht van de Provincie Zuid-Holland heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de Wet Natuurbescherming voor de realisatie van een ecologische verbindingszone (hierna te noemen EVZ) in het Steinse Groen. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als de benodigde vergunningen en/of ontheffingen kunnen worden verleend.

In de rapportage worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke onderdelen van de Wet natuurbescherming (hierna te noemen Wnb) zijn van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met de Wnb?
- Zijn maatregelen en/of een ontheffing/vergunning nodig?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Wetgeving

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (hierna te noemen “Wnb”) in werking. De Wnb is het nieuwe wettelijke stelsel voor natuurbescherming en vervangt drie tot dan bestaande wetten, namelijk de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. In de Wnb is de Europese regelgeving als uitgangspunt genomen, aangevuld met een aantal ‘nationale’ beschermingsvoorwaarden.

Het beschermingsregime gaat uit van het “nee, tenzij-principe”. Dit betekent dat de genoemde bepalingen in de Wnb voor gebieden-, soorten- en houtopstandenbescherming, verboden zijn, tenzij het bevoegd gezag een afwijking van het verbod toestaat. Die toestemming wordt verleend door middel van een vergunning, ontheffing of vrijstelling. Onder de Wnb zijn Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Zuid-Holland het bevoegd gezag.

1.3 Onderdelen wetgeving

De gebieden- en soortenbescherming zijn onderdelen waarop getoetst moet worden. Voor de bescherming van gebieden gaat het over Natura 2000-gebieden, het NNN (Natuurnetwerk Nederland) en Belangrijke weidevogelgebieden. De bescherming van houtopstanden is niet van belang, omdat er geen bomen worden gekapt. Daarom is dit niet van belang om op te toetsen.

1.4 Werkwijze toetsing

De mogelijke aanwezigheid van beschermde gebieden en beschermde soorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data (zie ook H6)
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
- Natuurkaart van Tauw (www.tauw.nl/natuurkaart)
- Een oriënterend veldbezoek op 8 december 2016

Het doel van de literatuurstudie is om na te gaan welke beschermde gebieden en soorten in of in de omgeving van het plangebied kunnen voorkomen. De ecooloog controleert tijdens het oriënterende veldbezoek of de locatie voldoet aan eisen die soorten aan hun leefomgeving stellen. Ook kijkt de ecooloog naar aanwijzingen van de aanwezigheid (zichtwaarnemingen en sporen van terreingebruik, zoals holen, uitwerpselen, haren, prooi- of voedselresten).

1.5 Kwaliteit

Door inzet van deskundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt de onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advies geven en ecologisch onderzoek verrichten. Bij ecologische veldwerkzaamheden biedt Tauw garantie op de volledigheid over de aanwezigheid van beschermde gebieden. Voor soortenbescherming is een volledige garantie over de aanwezigheid echter niet te geven.

1.6 Uitgangspunten

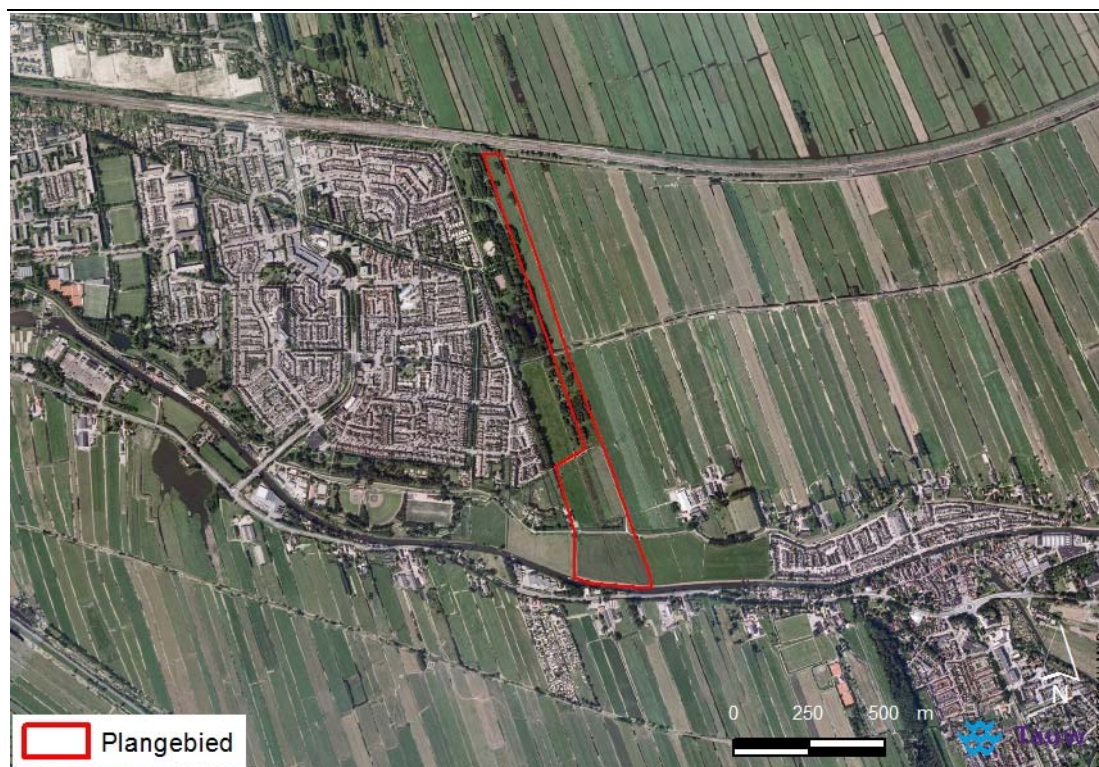
De volgende uitgangspunten zijn van toepassing met betrekking op de beoogde ontwikkeling:

- Dit project heeft een hoogwaardige ecologische verbinding als doel. Hierbij zal het leefgebied van soorten erop vooruit gaan, of ten minste gelijkwaardig blijven, na de werkzaamheden
- Voor de ontwikkeling worden geen of slechts heel incidenteel bomen verwijderd

2 Situatie en beoogde ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Figuur 2.1 toont de ligging van het plangebied. Het gaat om het bestaande recreatiegebied “het Steinse Groen” in de wijk Goverwelle aan de oostkant van Gouda, Provincie Zuid-Holland. Het sluit aan de noordzijde aan op de bestaande natuurgebieden, zoals de Reeuwijkse Plassen. De spoorlijn Gouda-Utrecht vormt de noordgrens van het terrein, in het zuiden grenst het aan de Gekanaliseerde Hollandse IJssel (hierna te noemen GHIJ). De Steinsedijk kruist het terrein in het zuidelijk deel. Verder heeft het Steins Groen een aantal wandel- en fietspaden. Wandelaars hebben toegang tot het plangebied.

Figuur 2.1: ligging van het plangebied

Figuur 2.2 geeft een sfeerimpressie van het gebied. Het plangebied betreft een strook van circa 50 meter breed aan de oostkant van het Steinse Groen. Het terrein bestaat uit grasland, bos, moeras en struweel. Het terrein heeft een hoge dichtheid aan watergangen. Deze hebben een breedte van tussen de één en drie meter, een variërende diepte met hier en daar dikke lagen slib en blad. De onbeschoeide oevers zijn, onder andere met riet, begroeid.

De sloten zijn in het najaar van 2016 geschoond en de waterkanten gemaaid. Binnen het plangebied staat geen bebouwing (op een huis nabij de Hollandse IJssel na). De aanwezige bomen zijn voornamelijk berk, wilg, els en eik.

Figuur 2.2: foto-impressie van het plangebied

2.2 Beoogde ontwikkeling

In bijlage 1 is het schetsontwerp opgenomen van de beoogde ontwikkeling. Provincie Zuid-Holland wil met de inrichting als EVZ de mogelijkheden voor migratie van de otter en bever verbeteren. Daarnaast moet het in te richten terrein geschikt zijn voor waterspitsmuis, ringslang, groene glazenmaker en rugstreeppad. De inrichting vindt, op basis van het schetsontwerp, als volgt plaats:

1. Verbreding van bestaande watergangen en aanleg flauwe oevers
2. Aanleg van nieuw water
3. Inrichting van een deel van het terrein als moeras, ruigte en fauna- en kruidenrijk grasland
4. Inrichting van een deel van het terrein als ruigte
5. Het geschikt(er) maken van twee faunapassages
6. De aanleg van kruidenrijke zomen, broeihopen, ijsvogelwanden en krabbenscheervelden
7. De aanleg van fauna-uittreedplaatsen langs de GHJ

Bij de inrichting vindt grondverzet plaats op plaatsen waar nu grasland en steile oevers aanwezig zijn. Dit zijn tevens de werkzaamheden met naar verwachting de meeste impact op beschermde flora en fauna, zoals verstoring van dieren en hun leefgebieden.

In het eerste kwartaal van 2017 werkt Tauw aan het definitief ontwerp van de inrichting van EVZ Steinse Groen. De oplevering is naar verwachting april 2017. De start van de werkzaamheden is in het derde kwartaal van 2017 of het eerste kwartaal van 2018.

3 Gebiedsbescherming

3.1 Natura 2000-gebieden

In de Wnb zijn bepalingen opgenomen ter bescherming van Natura 2000-gebieden in artikel 2.7 en 2.8. Het is niet toegestaan om projecten te realiseren die de kwaliteit van habitats of habitats van soorten met een instandhoudingsdoel kunnen verslechteren. Dit geldt ook als projecten of andere handelingen een significant verstorend effect kunnen hebben op Natura 2000-waarden.

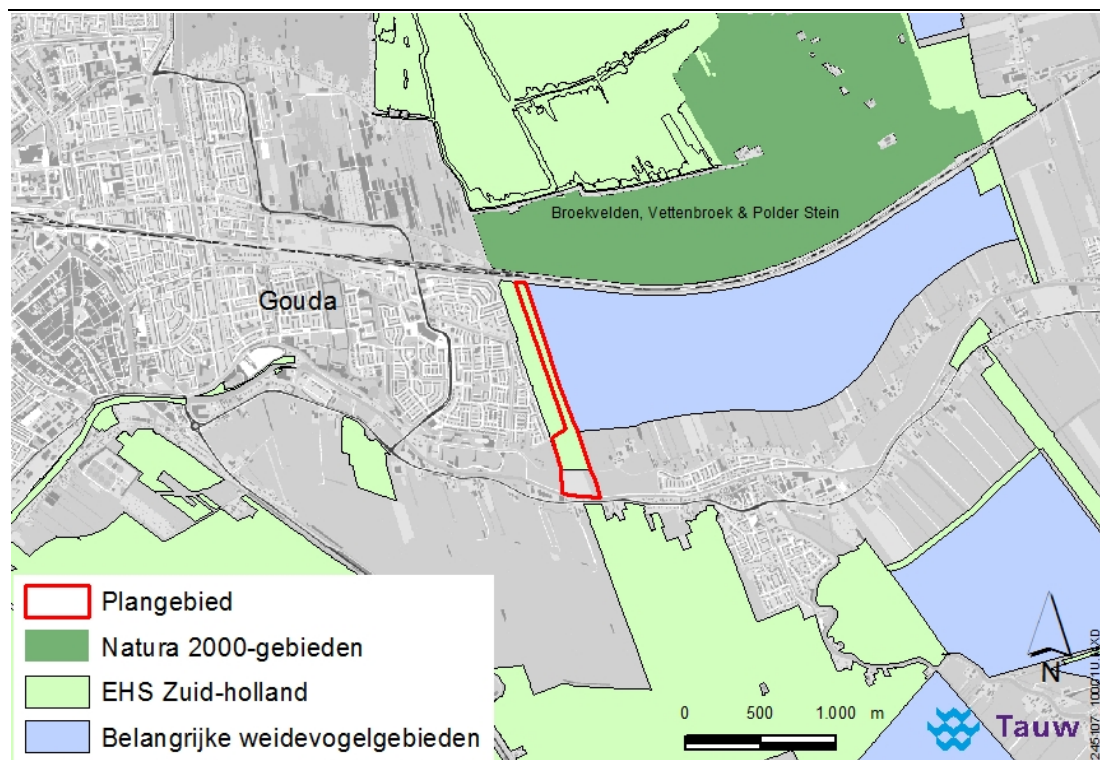
Figuur 3.1 geeft de ligging van het plangebied weer ten opzichte van Natura 2000-gebieden. Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein ligt op een afstand van minder dan 100 meter van het plangebied. De herinrichtingsplannen hebben om die reden geen effecten op het gebied zelf, uitgezonderd mogelijk externe werking (zoals verstoring).

De instandhoudingsdoelen van het N2000-gebied betreffen, op grond van de Vogelrichtlijn, de volgende soorten: kleine zwaan (40 exx.), smient (7500 exx.), krakeend (70 exx.) en slobbeend (50 exx.). Het instandhoudingsdoel betreft het behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied.

In het plangebied zijn meldingen van foeragerende en rustende watervogels (Bron: NDFF). Het gaat veelal om enkele exemplaren en het kortstondig verblijven in het plangebied. Alle vier soorten vinden geschikte rust- en foerageergebieden in het N2000-gebied ten noorden van de spoorlijn Gouda-Utrecht. De spoorlijn scheidt het N2000-gebied af van het plangebied. Daarnaast is het Steinse Groen uitloophet gebied van recreanten uit de nabijgelegen woonwijk.

Een negatief effect op de genoemde vogelsoorten is uitgesloten, omdat:

1. De werkzaamheden buiten het N2000-gebied wordt uitgevoerd op een afstand van 100 meter en verder
2. De spoorlijn Gouda-Utrecht een fysieke barrière is tussen het N2000- en plangebied
3. Het gebruik van het terrein door wandelaars uit de aanliggende woonwijk in de huidige situatie voor permanente verstoring zorgt
4. Het terrein alleen kortstondig gebruikt wordt door de aangewezen soorten. Dit wijst erop dat het gebied geen essentiële functie heeft voor de genoemde soorten (en op basis van het bovenstaande)
5. Het project als doel heeft de uitwisseling van diersoorten naar en van het Natura-2000 gebied te bevorderen. Het gebied wordt geschikter voor de aanwezige soorten
6. De werkzaamheden tijdelijk en plaatselijk worden uitgevoerd (verstoring blijft beperkt tot de plek waar de werkzaamheden worden uitgevoerd)
7. Het terrein na inrichting wordt afgesloten voor recreanten. Dit houdt in dat minder verstoring zal zijn van watervogels en het gebied wordt daarmee potentieel geschikter als rustgebied
8. Eventuele verstoring van foeragerende en rustende vogels voorkomen wordt door te werken met een ecologisch werkprotocol

Figuur 3.1. Ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden, NNN (hier aangegeven als EHS) en andere beschermde gebieden.

3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) is een netwerk van natuurgebieden waarmee de biodiversiteit behouden en versterkt wordt. De NNN is planologisch beschermd via de Wro. In het NNN geldt het 'nee, tenzij'-principe.

In figuur 3.1 is te zien dat de locatie binnen de NNN ligt. Het project heeft als doel om een hoogwaardige verbindingszone te realiseren. Hierbij worden de waarden en kenmerken van de NNN per definitie verbeterd. Een negatief effect op het de wezenlijke en kenmerkende waarden is uitgesloten, op basis van dezelfde redenering als is genoemd onder paragraaf 3.1.

Daarnaast voorziet dit rapport door middel van toetsing aan soortenbescherming dat de wezenlijke en kenmerkende waarden niet worden aangetast (aangevuld met de zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten).

3.3 Overige gebiedsbescherming

Figuur 3.1 toont de ligging ten opzichte van overige beschermde gebieden. Direct ten oosten van het plangebied ligt een belangrijk weidevogelgebied. Het is niet uitgesloten dat de ontwikkeling tijdens de uitvoeringsfase een verstoring heeft. Daarom is het noodzakelijk om verstoring van broedende weidevogels te voorkomen. De maatregelen om verstoring te voorkomen worden in een ecologisch werkprotocol opgenomen.

4 Soortbescherming

4.1 Algemene indeling Wnb

In de Wnb zijn voorschriften opgenomen voor de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten. Het gaat onder meer om soorten die in Nederland, maar ook in Europa in hun voortbestaan worden bedreigd. De Wnb kent drie beschermingsregimes:

1. Vogels: het gaat hier om alle inheemse vogels in hun natuurlijk verspreidingsgebied. Ze zijn beschermd via de vogelrichtlijn
2. Dieren en planten: het gaat hier om alle inheemse dieren en planten. Ze zijn beschermd via de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn
3. Nationale soorten: het gaat hier om de soorten, die niet onder de reikwijdte van de Vogel- of Habitatrichtlijn vallen. Deze soorten zijn wel nationaal beschermd

Per beschermingsregime is bepaald welke verboden er gelden en onder welke voorwaarden ontheffing, vergunning of vrijstelling kan worden verleend door het bevoegd gezag. De bepalingen zijn samengevat in tabel 4.1. De bepalingen voorzien in een bescherming van verblijfplaatsen, evenals de bescherming tegen verstorende invloeden. Gedeputeerde Staten van provincie Zuid-Holland kan een ontheffing verlenen van de verboden als genoemd in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10.

4.2 Vrijstellingen

In de Wnb is een aantal algemene soorten amfibieën en zoogdieren beschermd onder de categorie “Nationale soorten”, zoals gewone pad, bruine kikker en konijn. Provincie Zuid-Holland heeft bevoegdheid om bij verordening deze soorten “vrij te stellen” van de ontheffingsplicht (Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland, 2016). Dit betekent dat geen ontheffing nodig is voor werken gericht op ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en beheer en onderhoud. Vrijgestelde soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing.

4.3 Zorgplicht

De zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb) houdt in dat handelingen, die nadelige gevolgen kunnen hebben voor in het wild levende dieren en planten (1) achterwege gelaten worden, of (2) noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of (3) deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt. Het betreft alle in het wild levende dieren en planten. De zorgplicht dient onder meer als vangnet voor de bescherming van soorten waarvoor op grond van de Wnb geen specifiek verbod geldt. De zorgplicht betreft zowel naast soorten- ook gebiedsbescherming.

Tabel 4.1: verbodsbepalingen soortenbescherming onder de Wnb

	A	B	C	D	E
Verbodsbepaling	Vogels Vrl	Dieren Hrl/ Bonn/Bern	Planten Hrl/ Bonn/Bern	Dieren (‘nationaal’)	Planten (‘nationaal’)
Dieren of planten:					
Doden of vangen	3.1.1	3.5.1		3.10.1.a	
Storen/verstoren	3.1.4 (tenzij 3.1.5)	3.5.2			
Plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen			3.5.5		3.10.1.c
Onder zich hebben of vervoeren	3.2.6	3.6.2	3.6.2		
Plaatsen:					
Vernielen, beschadigen of wegnemen nesten	3.1.2				
Beschadigen of vernielen voortplantingsplaatsen		3.5.4		3.10.1.b (vaste vp)	
Beschadigen of vernielen rustplaatsen	3.1.2	3.5.4		3.10.1.b (vaste rp)	
Eieren:					
Vernielen (of –Vrl- beschadigen)	3.1.2	3.5.3			
Rapen	3.1.3	3.5.3			
Onder zich hebben	3.1.3				
Toelichting:					
- Codes verwijzen naar wetsartikelen Wet natuurbescherming Oranje verbodsbepaling geldt alleen wanneer sprake is van opzet Rood verbodsbepaling geldt in alle gevallen, ook wanneer geen sprake is van opzet					

4.4 Literatuuronderzoek

De volgende soortgroepen (zie tabel 4.2) zijn, op grond van het literatuuronderzoek, in de omgeving van het plangebied waargenomen: vaatplanten, zoogdieren, vleermuizen, broedvogels (inclusief met jaarrond beschermde nesten), reptielen, amfibieën, libellen en overige ongewervelden.

Het plangebied is ongeschikt voor verblijfplaatsen van de soort(groep)en gebouwbewonende vogels met jaarrond beschermde nesten en gebouwbewonende vleermuizen, vanwege het ontbreken van bebouwing. Deze soortgroepen worden om die reden niet verder behandeld in deze rapportage.

Tabel 4.2: soorten in (de omgeving van) het plangebied

Soortgroep	Aanwezige soorten in omgeving
Flora	Moerasland soorten
Grondgebonden zoogdieren	Waterspitsmuis, bever
Vleermuizen	Boombewonende vleermuizen en foerageergebied en vliegroutes alle soorten
Vogels	Diverse algemene broedvogels
Vogels jaarrond beschermd	Niet-gebouwbewonende vogels
Amfibieën en reptielen	Heikikker, rugstreeppad en ringslang
Vissen	Grote modderkruiper
Vlinders, libellen en overige ongewervelden	Groene glazenmaker en platte schijfhoren

4.5 Effecten

4.5.1 Flora

Bij het oriënterende veldbezoek zijn geen geschikte groeiplaatsen voor beschermde vaatplanten aangetroffen, met uitzondering van het stuk ten noorden van de Steinsedijk. Dit schraalgrasland vormt geen onderdeel van het werkgebied. Overige delen van het plangebied zijn intensief beheerd en hebben een voedselrijk karakter (door opslag van ruigte, zoals gewone braam en grote brandnetel). Daarbij wordt het noordelijke deel gebruikt als hondenuitlaatplek. Dit heeft daardoor een sterker voedselrijk karakter. Negatieve effecten op beschermde flora als gevolg van de beoogde ontwikkeling zijn er daarom niet.

4.5.2 Grondgebonden zoogdieren

Bij het oriënterende veldbezoek zijn geschikte verblijfplaatsen aangetroffen van waterspitsmuis. Dit betreft het moerasgebied ten noorden van de Steinsedijk. Dit hoort deels tot het werkgebied.

Het is mogelijk om de werkzaamheden op een andere manier uit te voeren, zoals het sparen van kwetsbaar leefgebied (structuur- en kruidenrijke begroeiingen in overgang van water naar land). Dit kan het beste door de kwetsbare zones op kaart te zetten en in een ecologisch werkprotocol op te nemen en de werkzaamheden ecologisch te begeleiden. Dit betekent dat negatieve effecten op waterspitsmuis als gevolg van de beoogde ontwikkeling te voorkomen zijn.

Andere beschermde grondgebonden zoogdieren komen hier niet voor. In de ruime omgeving komt de Noordse woelmuis en bever voor. Deze soort heeft de behoefte aan structuurrijke, rijk begroeide en geïsoleerde vochtige biotopen, zoals moerassen. Het aanwezige moeras is te gering van omvang en is niet geïsoleerd (dat wil zeggen bereikbaar voor andere soorten muizen). Voor de bever ontbreekt het in de huidige situatie aan voldoende brede watergangen en geschikte verbindingzones om hier een leefgebied te hebben.

4.5.3 Vleermuizen

Er zijn grofweg drie typen leefgebied van vleermuizen te onderscheiden: *verblijfplaatsen*, *foerageergebied* en *vliegroutes*. Verblijfplaatsen bevinden zich, afhankelijk van de soort, in woningen of in bomen. Foerageergebieden zijn groen- of waterstructuren zoals struweel, bomenrijen en watergangen. Vliegroutes worden gevormd door lijnvormige elementen zoals bomenrijen, randen van bebouwing en watergangen.

Bij het oriënterende veldbezoek zijn geen geschikte verblijfplaatsen aangetroffen, omdat de bomen jong en vitaal zijn (zonder gaten en scheuren in tak en bast). Daarnaast worden er geen bomen gekapt. Wel kan het plangebied dienen als foerageergebied en zijn er elementen die als vliegroute geschikt zijn.

Negatieve effecten op vleermuizen als gevolg van de beoogde ontwikkeling zijn er niet, omdat het plangebied na de werkzaamheden alleen maar geschikter is voor vleermuizen. Daarnaast wordt verstoring voorkomen door voorzorgsmaatregelen op te nemen in een ecologisch werkprotocol.

4.5.4 Broedvogels

Vogels met jaarrond beschermde nesten

De nesten van deze soorten zijn niet alleen tijdens, maar ook buiten de vogelbroedperiode beschermd. Ook is de functionele leefomgeving rondom het nest beschermd. Tijdens het veldbezoek zijn waarnemingen gedaan van de buizerd. Bij het oriënterende veldbezoek zijn ook geschikte nesten en rustplaatsen van diverse roofvogels en uilen aangetroffen.

Er worden geen bomen gekapt, en daarmee ook geen nesten in bomen verwijderd. De beoogde ontwikkeling vindt wel plaats direct nabij deze nesten en rustplaatsen. Het is ook niet mogelijk om de werkzaamheden op een andere locatie uit te voeren, omdat het voornemen locatiegebonden is. Een aangepaste werkwijze is noodzakelijk om verstoring en dus verstoring op deze soorten te voorkomen. Voorbeelden van aangepaste werkwijze is de periode (buiten het broedseizoen van deze soorten) of werkafstanden tot het nest hanteren.

Figuur 4.1 Prooiesten en één van de mogelijk jaarrond beschermde nesten

Tijdens het broedseizoen beschermde vogels

De nesten van deze soorten zijn alleen tijdens de vogelbroedperiode beschermd. Tijdens het veldbezoek zijn waarnemingen gedaan van diverse vogelsoorten. Vogels kunnen gedurende het gehele jaar tot broeden komen. Het is daarom zaak om hier voorafgaand aan het werk rekening mee te houden. De kans op een broedgeval is het grootst in de periode maart t/m juli (dit wordt wel gezien als het reguliere broedseizoen).

Een (periodieke) controle op nesten van broedvogels is voorafgaand aan de werkzaamheden noodzakelijk om overtreding van de wet te voorkomen. Indien een broedgeval aanwezig is, dient een verstoringvrije zone te worden aangehouden, waarbinnen gedurende de periode van broeden niet wordt gewerkt. De breedte van deze zone dient door een ter zake kundige te worden bepaald.

4.5.5 Amfibieën en vissen

Bij het oriënterend veldbezoek zijn geschikte rust- of voortplantingsplaatsen van rugstreeppad, heikikker en grote modderkruiper aangetroffen. Voor alle soorten is geschikt voortplantingshabitat aangetroffen. Dit betreft enkele ondiepe lagere natte delen in de weilanden (amfibieën), de watergangen langs de Steinsedijk en mogelijk worden ook andere sloten. Voor de rugstreeppad is geen winterrusthabitat aangetroffen. De heikikker kan in de bosschages winterrust houden.

Figuur 4.2 Ondiepe delen in het plangebied

Voor alle soorten gaat het leefgebied er na de werkzaamheden op vooruit door de flauwe oevers met ondiep water en mogelijk hier en daar poelen. Ook de nieuw te ontwikkelen moerasbosjes kunnen hierbij dienen als overwinteringshabitat voor de heikikker. Negatieve effecten op lange termijn zijn uitgesloten.

Wel zijn delen van het plangebied geschikt als voortplantingswater. Het is niet uitgesloten dat werkzaamheden leiden tot het opzettelijk verstoren van dieren en het opzettelijk beschadigen of vernielen van de verblijven.

Het is niet mogelijk de werkzaamheden op een andere manier uit te voeren, omdat in de watergangen gewerkt zal worden. Nader onderzoek is noodzakelijk om de aan- of afwezigheid van platte schijfhoren aan te tonen en eventuele effecten in kaart te brengen.

De ontwikkeling is mogelijk ook ontheffingsplichtig.

In het kader van zorgplicht moeten er maatregelen genomen worden ten behoeve van algemene amfibiesoorten (en ook algemene vissoorten). Deze maatregelen moeten worden uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol. Voorbeelden van maatregelen zijn de werkperiode en het werken in één richting in de watergangen.

4.5.6 Reptielen

Bij het oriënterende veldbezoek zijn geschikte rust- of voortplantingsplaatsen van ringslang aangetroffen. Dit betreft het moerasgebied met riet ten noorden van de Steinsedijk. Overige gebieden zijn hooguit geschikt als foerageergebied en ligplekken om te zonnen. Dit hoort deels tot het werkgebied.

Het is mogelijk om de werkzaamheden op een andere manier uit te voeren, zoals het sparen van kwetsbaar leefgebied (structuur- en kruidenrijke begroeiingen in overgang van water naar land). Dit kan het beste door de kwetsbare zones op kaart te zetten en in een ecologisch werkprotocol op te nemen en de werkzaamheden ecologisch te begeleiden. Dit betekent dat negatieve effecten op waterspitsmuis als gevolg van de beoogde ontwikkeling te voorkomen zijn.

4.5.7 Vlinders, libellen en overige ongewervelden

Tijdens het veldbezoek zijn geen waarnemingen gedaan van beschermde soorten. De beoogde ontwikkeling vindt plaats in de watergangen die mogelijk geschikte rust- of voortplantingsplaatsen bieden voor de platte schijfhoren. Het is niet uitgesloten dat dit leidt tot overtreding van artikel 3.5, het verstoren van platte schijfhoren en het opzettelijk beschadigen of vernielen van verblijven. Het is niet mogelijk de werkzaamheden op een andere manier uit te voeren, omdat in de watergangen wordt gewerkt. De beoogde ontwikkeling is dus mogelijk ontheffingsplichtig. Nader onderzoek is noodzakelijk om de aan- of afwezigheid van platte schijfhoren aan te tonen en eventuele effecten in kaart te brengen.

Bij het oriënterende veldbezoek zijn geen geschikte rust- of voortplantingsplaatsen van vlinders en libellen aangetroffen. Groene glazenmaker heeft krabbenscheer nodig als waardplant, en deze zijn niet aangetroffen in het plangebied. Negatieve effecten op deze soortgroepen als gevolg van de beoogde ontwikkeling zijn er daarom niet.

5 Conclusie natuurtoets

In opdracht van de Provincie Zuid-Holland heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de Wet Natuurbescherming voor de realisatie van een ecologische verbindingszone in het Steinse Groen. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de bepalingen als opgenomen in de Wnb, of als de benodigde vergunningen en/of ontheffingen worden verleend. Om hier meer duidelijkheid over te geven zijn in deze rapportage de volgende vragen beantwoord:

Welke onderdelen van de Wet natuurbescherming zijn van belang?

Van toepassing zijn de soortenbescherming en gebiedsbescherming (Natura 2000-gebieden en Natuurnetwerk Nederland en Belangrijke weidevogelgebieden). Houtopstandenbescherming is niet van toepassing omdat er geen bomen gekapt worden.

In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met de Wnb?

Door het doel van de ontwikkelingen en de aard van de werkzaamheden zijn effecten op NNN en Natura 2000-gebieden uitgesloten. Belangrijke weidevogelgebieden liggen direct naast het plangebied en de werkzaamheden kunnen op broedvogels een verstorende werking hebben. Ook zijn er diverse soortgroepen waarbij negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten.

Zijn maatregelen en/of een ontheffing nodig?

Op basis van bovenstaande paragrafen is het niet uitgesloten dat beschermde soorten worden aangetast. Negatieve effecten zijn niet uit te sluiten op platte schijfhoren, grote modderkruiper, heikikker en rugstreeppad. De ontwikkeling is voor wat betreft soortbescherming mogelijk ontheffings- of -plichtig. Ringslang en waterspitsmuis komen mogelijk ook voor, maar door de werkwijze aan te passen is het mogelijk om overtreding van de wet te voorkomen.

Voor de gebiedenbescherming is Natura 2000, het NNN en de belangrijke weidevogelgebieden van toepassing. Voor wat betreft beschermde (weide)vogels is het noodzakelijk om broedende vogels niet te verstoren tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

Het is verstandig om de maatregelen in een ecologisch werkprotocol op te nemen. In tabel 5.1 is een samenvatting opgenomen van de toets.

Tabel 5.1. De mogelijk aanwezige beschermde soorten, effecten en de vervolgstappen

Aanwezige soort(groep)en	Effect	Vervolgstappen
Flora	Geen	n.v.t.
Waterspitsmuis	Geen overtreding artikel 3.10	Voorkomen overtreding verbodsartikel door ecologisch werkprotocol
Vleermuizen	Geen overtreding artikel 3.5 mits maatregelen	Voorkomen overtreding verbodsartikel door ecologisch werkprotocol
Vogels	Geen overtreding artikel 3.1 of 3.5 mits maatregelen	Voorkomen overtreding verbodsartikel door ecologisch werkprotocol
Vogels jaarrond beschermd	Geen overtreding artikel 3.1 of 3.5 mits maatregelen	Voorkomen overtreding verbodsartikel door ecologisch werkprotocol
Heikikker en rugstreeppad	Mogelijk overtreding artikel 3.5	Nader onderzoek, ecologisch werkprotocol, mogelijk ontheffingsplichtig
Ringslang	Geen overtreding artikel 3.10	Voorkomen overtreding verbodsartikel door ecologisch werkprotocol
Grote modderkruiper	Mogelijk overtreding artikel 3.5	Nader onderzoek, ecologisch werkprotocol, mogelijk ontheffingsplichtig
Platte schijfhoren	Mogelijk overtreding artikel 3.5	Nader onderzoek, ecologisch werkprotocol, mogelijk ontheffingsplichtig

Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

Maatregelen moeten worden genomen en beschreven in een ecologisch werkprotocol om negatieve effecten op bovenstaande soorten te voorkomen en in het kader van zorgplicht met betrekking tot algemene amfibiesoorten en algemene vissoorten. Daarnaast is nader onderzoek noodzakelijk naar het voorkomen van platte schijfhoren, amfibieën en grote modderkruiper en de mogelijke effecten op de soort. Dit onderzoek kan met behulp van eDNA-bepaling uitgevoerd worden.

Het is op voorhand nog niet uit te sluiten dat voor de ontwikkeling een ontheffingsplicht is.

6 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

EIS-Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007. Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. European Invertebrate Survey - Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2013. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2013. Rapport 2013-010. Stichting RAVON, Nijmegen.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaarden, Ministerie van Economische Zaken

van Dijk A.J. & Boele A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur, Vleermuisprotocol 2013, 27 maart 2013.

Geraadpleegde internetwebsites:

www.floron.nl

www.libellennet.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vleermuis.net en zoogdiervereniging.nl

www.vlindernet.nl